

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.042
Державного торговельно-економічного
університету,
(02156, м. Київ, вул. Кіото, 19)

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук Кансвої Тетяни Володимирівни
на дисертаційну роботу Чугунова Валерія Ігоровича
на тему «Бюджетна політика суспільного розвитку»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Актуальність теми та загальна характеристика роботи.

В умовах трансформації економіки результативність та дієвість бюджетної політики є важливим інструментом впливу на економічне зростання, суспільний розвиток з врахуванням необхідності забезпечення динамічної збалансованості та стійкості системи управління державними фінансами. Вагомим є розробка інституційних засад формування бюджетної політики, удосконалення системи перспективного бюджетного планування як механізму узгодження бюджетної політики та пріоритетів соціально-економічного розвитку країни, положень щодо розвитку фінансово-бюджетних відносин, подальший розвиток підходів щодо бюджетної політики у сфері доходів, видатків бюджету, дефіциту бюджету, державного боргу. Основними завданнями у процесі розробки та реалізації державної фінансової політики є удосконалення системи управління публічними фінансами, посилення ефективності бюджетних механізмів, спрямованих на економічне розвиток. Бюджетна політика є дієвим інструментом впливу на соціально-економічні процеси, результативність економічних перетворень значною мірою залежить від якісного рівня інституційної складової бюджетної архітектоніки, стійкості бюджетної системи країни, дієвості впливу бюджетних інструментів на суспільний розвиток країни.

Важливим є підвищення рівня ефективності бюджетних видатків, інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни, визначення основних засад бюджетної політики суспільного розвитку. Доцільним є удосконалення підходів щодо формування бюджетної політики у системі інституційного середовища суспільства, подальший розвиток середньострокового бюджетного планування та прогнозування.

Наукова цінність роботи полягає у комплексному дослідженні теоретичних засад та удосконалення методологічних положень бюджетної політики як інструменту забезпечення розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

Достовірність результатів дослідження, висновків, які містяться у дисертаційній роботі, в цілому є достатньою. Наукова проблема, досліджена автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування бюджетної політики, статистичних і аналітичних матеріалів державних органів управління, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Обґрунтованість та достовірність наукових висновків підтверджена їх практичним впровадженням у діяльність державних органів управління та публікацією матеріалів дослідження.

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження Чугунова В.І. є достатньою мірою обґрунтованими.

Мета та завдання дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Чугунова В.І. присвячена вирішенню актуального наукового завдання – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень бюджетної політики як інструменту забезпечення розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

У дисертації здобувачем вирішено наступні завдання: розкрито сутність бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку; узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою; удосконалено підходи щодо посилення взаємозв'язку перспективного бюджетного планування з пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку країни; розвинуто положення щодо підвищення результативності програмно-цільового методу планування видатків бюджету; удосконалено положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів бюджетної політики в умовах економічних перетворень; розвинуто підходи до розробки основних напрямів бюджетної політики, бюджетного перспективного планування; удосконалено підходи щодо формування бюджетної політики у системі інституційного середовища суспільства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті сутності бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку, що ґрунтуються на інституційних засадах адаптивної бюджетної архітекτονіки з урахуванням відповідного рівня стійкості, динамічної збалансованості бюджету, виходячи з економічної циклічності та пріоритетів соціально-економічного розвитку країни, дієвості діяльності головних розпорядників бюджетних коштів, державного фінансового контролю та аудиту, що сприятиме підвищенню результативності використання бюджетних коштів в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів.

Удосконалено підходи щодо формування бюджетної політики у системі інституційного середовища суспільства; положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів бюджетної політики в умовах економічних перетворень; підходи щодо посилення взаємозв'язку перспективного бюджетного планування з пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку країни.

Дістало подальший розвиток положення щодо підвищення результативності програмно-цільового методу планування видатків бюджету; узагальнення та систематизація досвіду формування та здійснення бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою що надасть можливість підвищити ефективність бюджетного процесу; підходи до розробки основних напрямів бюджетної політики, бюджетного перспективного планування, що створить відповідні умови впливу бюджетного механізму на дієвість суспільно-економічних перетворень.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та реалізації бюджетної політики як інструменту розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 4 статті у наукових фахових виданнях, одна стаття у наукових виданнях країн Європейського Союзу, 7 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Опубліковані наукові праці дисертаційної роботи відображають зміст дисертації та отримані науково-практичні результати дослідження і відповідають встановленим вимогам.

Аналіз змісту дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів із висновками та списком джерел до кожного розділу, загальних висновків, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 226 сторінок. Дисертація містить 12 таблиць, 17 додатків, список використаних джерел включає 235 найменувань.

У вступі (с. 14-19) наведені дані про актуальність дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, висвітлені мета та завдання досліджень, наукова новизна одержаних результатів, їх практична значимість, відомості про апробацію результатів дисертації та публікації.

У розділі 1 проведено аналіз теоретико-методологічних засад формування бюджетної політики, у тому числі визначено економічну сутність бюджетної політики суспільного розвитку; бюджетне регулювання у системі фінансового забезпечення економічного зростання, узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою.

За результатами досліджень (розділі 2) здійснено аналіз становлення системи бюджетного регулювання суспільного розвитку України, у тому числі розвитку інституційних засад системи бюджетного регулювання, формування доходів бюджету у системі бюджетного планування, розкриття бюджетних видатків як складової фінансового забезпечення суспільного розвитку.

У розділі 3 визначено основні напрями бюджетної політики, бюджетного перспективного планування.

У висновках (с. 204-207) викладено здобуті у дисертаційній роботі найбільш важливі наукові та практичні результати, які висвітлюють успішне вирішення поставлених здобувачем наукових завдань.

Зауваження та дискусійні положення дисертації:

1. У дисертаційній роботі визначено, що метою бюджетної політики є забезпечення відповідного рівня соціально-економічного розвитку суспільства з урахуванням збалансованості державних фінансів, що реалізується через інститути бюджетного регулювання, державного фінансового контролю (с. 28). Разом з тим, важливо було б більш поглиблено розкрити напрями збалансованості державних фінансів, що реалізується через інститути бюджетного регулювання.

2. Автором зазначено, що формування системи бюджетного планування відповідно до основних завдань соціально-економічного розвитку країни потребує впровадження концептуальних підходів до визначення пріоритетів бюджетної політики (с. 49). Однак, доцільним було б більш поглиблено розкрити пріоритети бюджетної політики.

3. У дисертаційному дослідженні визначено, що середньострокове бюджетне планування є необхідною умовою підвищення керованості та якості процесу бюджетного планування, посилення впливу бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток країни (с. 94). Проте, доцільним було б більш розгорнуто показати напрями та механізми розвитку середньострокового бюджетного планування.

4. У дисертації зазначено, що дієвість планування видатків бюджету, як одна із важливих складових системи управління бюджетом, має суттєве значення в питаннях забезпечення стабільності фінансової системи країни, стійкого економічного зростання (с. 129). Водночас, вагомим було б, на нашу думку, приділити більше уваги механізмам забезпечення дієвості планування видатків бюджету.

5. У дисертаційній роботі визначено, що доцільним є формування бюджетної політики на основі засад, що передбачають стабільність, передбачуваність податкового регулювання, обмеження бюджетного дефіциту та державного боргу, формування бюджету з урахуванням прогнозу основних фінансово-економічних показників, що покладені в основу бюджетного планування (с.172). Разом з тим, слід було б більш поглиблено розкрити напрями формування бюджетної політики на основі засад, що передбачають стабільність, передбачуваність податкового регулювання, обмеження бюджетного дефіциту та державного боргу.

Проте висловлені зауваження та побажання в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. В цілому дисертаційна робота Чугунова Валерія Ігоровича на тему: «Бюджетна політика суспільного розвитку» є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, результати якого мають обґрунтовану наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення.

Представлені в дисертації наукові положення, висновки, пропозиції є обґрунтованими і у комплексі розв'язують наукове завдання розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень бюджетної

політики як інструменту забезпечення розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

Всі ідеї, наукові результати, матеріали наукових досліджень розроблені та виконані здобувачем особисто, не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на джерело. Всі публікації та дисертаційна робота виконані Чугуновим В.І. із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Необхідно зазначити, що наведені зауваження не зменшують наукову цінність дисертаційного дослідження.

Враховуючи зазначене, дисертаційне дослідження відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, а її автор, Чугунов Валерій Ігорович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

**Декан факультету фінансів та обліку
Державного
торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, доцент**

Тетяна КАНЄВА

